

ΕΝΑ ΚΑΝΟΝΙ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΑΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατάκειται ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ μικροῦ ἡ-
κρωτηριασμένου προμαχῶνός του,
ἐπιδαιτυμένον διὰ τοῦ μήκους τοῦ
δγκου του, μετὸν λιθαρίων καὶ χῶματος,
μὲ τὴν χαίνουσαν ὀπὴν του, ἐνατενίζου-
σαν πέραν ὁρίστως πρὸς τὸ κάστρο τῆς
Κυρ-Ἀ-Ρή-ν-ης, λείψανον σιδηροῦς αὐτό,
μέσῳ λειψάνων παλαιᾶς σιδηρᾶς ἐποχῆς,
ὀλίγων σωρῶν χωμάτων καταρρεόντων ὁ-
σημέραι, λείψανον τρανὸν αὐτὸ ἀπεθανα-
τισθὲν δι' ἐνὸς ὀνόματος Φο-ν-ᾶς, χρό-
νων τρανῶν ἀπαθανατισθέντων διὰ τῆς
πανολεθρίου φονικότητος τυράννων πιε-
ζόντων τὰ στήθη λαοῦ δούλου αἰῶνας
ὀλοκλήρους, λείψανον αὐτὸ μοναδικὸν
μετὰ τοῦ πύριξ μικροῦ ὀχυρώματος του,
μετὰ τοῦ ἐνὸς πύριξ τοιχίσκου του ἐκεῖ
ἀριστερά του, μετὰ τῆς βορβορώδους τά-
φρου του κάτωθεν τῶν ποδῶν του, χρό-
νων μοναδικῶν, πρὸς οὓς ἡμεῖς τέκνα
καὶ βλαστοὶ τῶν ἡμιθέων ἐκείνων, οἵτι-
νες ἐδημιούργησαν τὸ ὑψηλὸν τῆς μεγά-
λης ψυχῆς τῶν ὄντων, ἐνεχάραξαν εἰς
τὰς δέλτους τῆς ιστορίας ὄντως ἡρώϊκῆς
ἐποχῆς ἀνδραγαθήματα, ὀφείλομεν νὰ ἐ-
νατενίζωμεν ἐκθαμβοὶ καὶ εὐγνώμονες, ὡς
οἱ ἐκπεπληγμένοι ἐκείνοι "Ἕλληνες πρὸ
τῶν τεραστίων τεχνῶν τῶν ἡρώϊκῶν χρό-
νων, ἐκλαμβάνοντες τὰ ἔργα ἐκεῖνα, ἔρ-
γα δαιμονίων Κυκλώπων, καὶ οὐχὶ δημι-
ουργήματα ἀνθρωπίνων χειρῶν, ἀνθρω-
πίνων αἰμάτων.

Τὸ Μεσολόγγι ἐξ ὅλης τῆς μακρᾶς πα-
λαιᾶς πλινθοκτίστου καὶ χωματώδους ζώ-
νης του, χαλαρὰς ἀλλ' ἐμψυχουμένης ὀπι-
σθεν ἀενάως ὑπὸ τῶν εὐγενῶν καρδιῶν
τῶν ἀνδρείων τέκνων τῆς δοξασθείσης
γενεᾶς του, δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σήμερον
εἰς τὰ ὄμματα τοῦ διαδάτου, εἰμὴ τὸν
θῶκον ἐκείνον τοῦ χωματος καὶ τῶν λί-
θων, ἐπὶ τοῦ ὁποίου κοιμᾶται ὁ γίγας αὐ-
τὸς Φο-ν-ᾶς εἰς τὴν λήθην του. Λεί-
ψανα ποτισθέντα δι' αἵματος ὀλοκλήρου
λαοῦ πίπτοντος ὑπὲρ τῆς πατρίδος του,
σεβασθέντα ὑπὸ τοῦ φθόνου καὶ τῆς βα-
σκανίας τῶν χρόνων κατέσκαψεν ἡ σκα-
πάνη ἀνθρώπων, πρὸ τῆς ὀμῆς καὶ τῆς
ἀπαιτήσεως τῶν ἐλεσμάτων ἐνὸς σιδη-
ροδρόμου!...

Ὁ διαδάτης, ἰστάμενος πρὸ τοῦ σωροῦ
τῶν ἐρειπίων τοῦ βραχέος ἐκείνου ὄχθου,
πρὸ τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου Φο-ν-ᾶ, αἰ-
σθάνεται συγκινουμένην ἀκουσίως τὴν
ψυχὴν του, φεύγοντα ἀνεπαίσθητως τὸν
λογισμὸν του πρὸς τὰς μελαγχολικότε-
ρας τῶν πηΐσεων. Ἐξογκοῦται ἡ καρδία
του ὑπὸ τῆς θλίψεως ἐκείνης, ἣν ἐπιφέ-
ρῃ ἡ ἀντίθεσις τῶν αἰώνων, τῶν γενεῶν
τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀλλὰ καθ' ὅσον πλν-
διάζει τὸ βῆμα πρὸς τοὺς λίθους του,
καθ' ὅσον πατεῖ τὴν κόνιν τοῦ προχώ-
ματος ἐκείνου, ἀφαρπάζεται βαθμυδὸν
πρὸς τοὺς χρόνους τῆς δόξης του, καὶ ἡ
αὐγὴ τῆς δόξης καὶ τῆς φήμης του δια-
σκορπίζει ὅλον ἐν τὴν μελαγχολίαν τοῦ
λόγισμοῦ, φυγαδεύει τὴν πρώτην θλίβε-

ρὰν συγκίνησιν τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ διαδά-
της ἀρχίζει νὰ ἐνατενίζῃ, νὰ συγκινωνῇ,
νὰ αἰσθάνηται, νὰ ὀμιλῇ πλησιέστερον
πρὸς τὴν ἀποικομένην ἐκείνην ἐποχὴν,
ν' ἀναγεννᾷ, ν' ἀναζωπυρῇ νὰ ἐμψυχοῖ
ἐκ τῆς κόνεως ἐκείνης τὰς περιπλανω-
μένας σκιὰς τῶν μαχητῶν του, νὰ ἐνω-
τίζηται τῆς κλαγγῆς τῶν ὀπλων τῶν, τοῦ
ὀρυμαγδοῦ τῆς μάχης τῶν. Περιορίζει τὸν
λογισμὸν τότε καὶ τὴν ψυχὴν του, τὸ
σαρκίον καὶ τὰ πάθη του, ἐντὸς τοῦ στε-
νοῦ ἐκείνου ὄχθου, δημιουργῶν ἓνα κό-
σμον ἰδικόν του, πέραν τοῦ ὁποίου ἀδυ-
νατεῖ νὰ ἐννοήσῃ τὴν χαμερπὴ ἐποχὴν
του, ἐπιλανθάνεται τῶν χαρῶν καὶ τῶν
θλίψεων τῆς, ἀπομακρύνεται, διαχωρίζε-
ται, φυγαδεύεται, αὐτὸς τὸ μικρὸν μόριόν
τῆς, μακρὰν τοῦ ἀπατηλοῦ θορύβου τῆς
ζωῆς τῆς. Ὁ δειλὸς ἐκεῖ θαρσύνεται, ἀν-
δρίζεται ἐκ τῆς κραυγῆς ἐκείνης τῶν
ἀνδρείων, ὁ γενναῖος ἐκεῖ μαίνεται, βρέ-
μει, αἰσθάνεται τρέμουσαν τὴν γῆν ὑπὸ
τὸ βάρος τῶν τσαπαζίων του, φευ-
γοντα τὸν ἀέρα μακρὰν τῆς αἰχμῆς καὶ
τοῦ συριγμοῦ τοῦ γι-α-τ-α-γ-αν-ί-ου του,
ὑποχωροῦσαν μακρὰν τὴν λιμνοθάλασσαν
ἐκ τοῦ μικυθμοῦ τοῦ καρυοφυλλίου
του, στένοντας ὀδυνηρῶς τοὺς βουνοὺς
ὑπὸ τὴν ἐξαίφιν τῆς μεγάλης ψυχῆς του.
Ἡ Ἑλλάς τῶν ὄντων μας τὸν ἐφαρπά-
ζει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, ἀναπαρίσταται
πρὸ τῶν μικρῶν ὀφθαλμῶν τὸν σύσσωμος,
μεγάλαν, μεγάλην, ὡς εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς
ἐνὸς Βότσαρη. Δὲν βλέπει πέραν τοῦ εἰμῆ
χάος ὀλοκλήρου, βαθὺ ἀπειρον, ἐντὸς τοῦ
ὁποίου ταλαντεύεται, ἐκσφενδονίζεται αἰ-
ματοφύρτος ὁ τύραννος τῆς Πατρίδος,
ὑπὸ τὴν αἰχμὴν τοῦ ξίφους του, δὲν βλέ-
πει γύρω του οὔτε οὐρανόν, οὔτε γῆν
οὔτε θάλασσαν, εἰμὴ ζοφερὰν τινα ὀπτα-
σίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἀναφαίνονται χεῖ-
ρες ἀπέλπιδες, θερίζουσαι ἀλγεινὰς κεφα-
λάς, κατακόπτουσαι πόδας, χεῖρας, βρα-
χίονας, διαρρηγνύουσαι κρανία, ἐκχυ-
νουσαι καπνίζοντα σπλάγχνα, διασκορ-
ποῦσαι αἱματοῦς μυελούς εἰς τὸν ἀέρα.
Καὶ ὁ διαδάτης ἐκθαμβοῦται, ἀπομαρμα-
ρόνεται πρὸ τῆς ὀρμητικῆς συγκρούσεως
τῶν σωμάτων, πρὸ τῶν ἀλλεπαλλήλων
κτυπημάτων, ἐπιφερόντων ἡ ταχύν, ἀ-
καριαῖον τὸν θάνατον, ἡ ἀποσπώντων
βραδέως τὴν ψυχὴν, ἡ ἐπιφερόντων φρι-
κώδεις οἰμωγὰς, κρυεροὺς ἀπελπισίας θρή-
νους, παγερὸν τρῶμον τῶν μελῶν. Καὶ
ἀκούων τὴν βοὴν τῶν καρυοφυλλίων, τὸν
ἐκδρασμὸν τῶν τρομπονίων, τὸν
ὀρυχηθμὸν τοῦ γίγαντος Φο-ν-ᾶ, τὸν
ἀντίλαλον τῆς φοβερᾶς μάχης, τοὺς θραυ-
σμούς τῶν γι-α-τ-α-γ-αν-ίων, τὸν παγε-
ρὸν συριγμὸν τοῦ πελέκεως, τοὺς τριγ-
μούς τῶν ὀδόντων, τοὺς διατόρους παλ-
μούς τῶν σινηθῶν, αἰσθάνεται κοχλαζού-
σας τὰς φλέβας τοῦ σαρκίου του, σφύ-
ζουσαν τὴν κεφαλὴν του, βομβοῦντα τὰ
ὦτά του, ὀργώντας τοὺς πόδας του, σφα-
δαζόμενον τὸ στήθος του, μαινομένας τὰς

χεῖρας του, καὶ ὀρμᾷ μὲ ὀρμὴν χειμάρ-
ρου, μὲ ἐκλάμψεις φλογώδεις τῶν ὀφθαλ-
μῶν, μὲ χυμὸν εἰς τὰ στήθη ζωῆς νέας,
τὴν ὁποίαν οὐδέποτε ἠσθάνθη μέχρι
τοῦδε, καὶ θέλει, ζητεῖ, ποθεῖ, μεγάλως
νὰ πέσῃ ἐκεῖ εἰς τὸ ζοφῶδες ἀπειρον, νὰ
ἐκσφενδονισθῇ ἐκεῖ εἰς τὸ βαθὺ χάος συμ-
παρασύρων μαζί του τὸν ἐχθρὸν ὅλον τῆς
ἀτυχοῦς Πατρίδος του, νὰ ζήσῃ διὰ μίαν
στιγμὴν ὡς γενναῖος, ν' ἀποθάνῃ διὰ μίαν
στιγμὴν ὡς ἡμίθεος!...

Ἀπομονημένη Φο-ν-ᾶ! καὶ ἐν τῇ ἐγ-
καταλήψει σου ἀκόμῃ ταύτῃ, καὶ ἐν τῇ
οἰκτρᾷ ἀκρωτηρία σου, καὶ ἐν τῇ πενθίμῳ
ἐνατενίδει σου, πόσον ὦ! πόσον ὑψηλὰ
αἰσθήματα γεννᾷς, πόσον ἐπάνω ὑψοῖς
τὸν μικρὸν καχεκτικὸν διαδάτην τῶν
χρόνων μας!...

Ἀλλ' ἀπῆλθον οἱ χρόνοι ἐκείνοι ἐκ τοῦ
ὀρίζοντός σου, ἀπῆλθεν ἡ ἐποχὴ ἐκείνη
καθ' ἣν τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματα ἀπεκρυσταλ-
λοῦντο εἰς γενναῖα ἔργα, ἀνεστνηλοῦντο
εἰς χρυσὰς στήλας πρὸ τῶν ὀμμάτων τῶν
γενναίων σου. Ἡ ὀργή σου ἄς μὴ μαίνε-
ται ἐντὸς τῶν σιδηρῶν σινηθῶν σου. Ἡ
ζωὴ καὶ οἱ γέλωτες τῶν ἐλευθέρων τέ-
κνων σου, ὁ ἡμερος καὶ ὁ πόθος τῆς ζωῆς
ἡμέρου, καὶ τῶν ἡρέμων παθῶν τοῦ λαοῦ
σου ἄς μὴ ταράττῃ τὴν γαλήνην τῶν ὀ-
νείρων σου. Ἡ ζωὴ ἐπὶ τοῦ χρόνου προσ-
κόπτει πάντοτε. Τίς οἶδε πόσον ζῶν ἀ-
κόμῃ θὰ ἴδῃς σβύνουσαν ἐκεῖ ἐν τῇ ἀδρα-
νείᾳ τῆς πρὸ τῶν λίθων τῆς βάσεως σου!...

Καὶ κοιμᾶται ὁ γέρω-Φο-ν-ᾶς! Τί
δι' αὐτὸν καὶ ἂν γελᾷ ἡ φύσις ὅλη πέραν
τοῦ ὑπὸ τὴν αἴγλην φωτεινοῦ ἡλίου, ὑπὸ
τὰς πράσινους ἀποχρώσεις τῶν ἀμπελώ-
νων πέραν, τοῦ κάμπου, ὑπὸ τὰς φωτει-
νὰς κλιτύας τοῦ ζυγοῦ, ὑπὸ τὰ φυλλώ-
ματα τῶν γειτονικῶν του Ἠρώων, λησμο-
νημένων καὶ αὐτῶν ἐν τῇ δόξῃ τῶν, ὑπὸ
τὴν ἀπότομον κατατομὴν τῆς Βαράσο-
δας, ὑπὸ τὰς πλαστικωτάτας γραμμὰς,
ὑπὸ τὰ γραφικώτατα κοιλώματα τῶν βου-
νῶν τοῦ Μωριᾶ, ὑπὸ τὰ γαλανὰ ὄρη τῆς
Ζακύνθου καὶ τῆς Κεφαλληνίας, ὑπὸ τὰς
ὑψιτενεῖς κορυφὰς τῶν ὄρεων τοῦ Ξερο-
μέρου, ὑπὸ τὴν ἡμερόεσσαν ἀγκάλαν τῆς
γαλανῆς λιμνοθαλάσσης, ὑπὸ τὰς λιγυρὰς
φωὰς καὶ τὰ προκλητικὰ μειδιήματα τῶν
φιλελευθέρων λιγερῶν τοῦ τόπου, ὑπὸ
τὴν εὐθυμον πνοὴν τοῦ λαοῦ τῆς μικρᾶς
πόλεως.

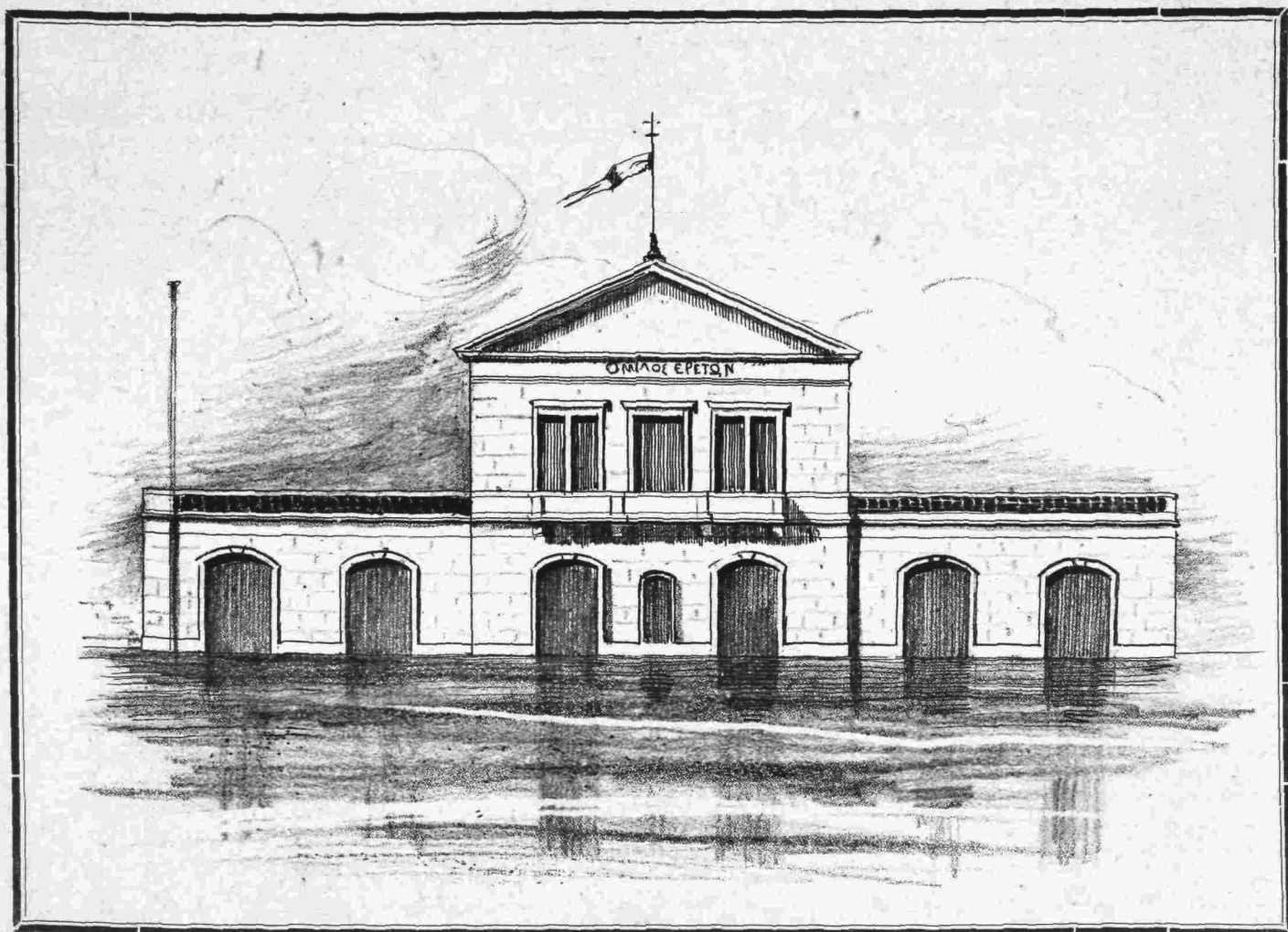
Κοιμᾶται, κοιμᾶται ὁ γέρω-Φο-ν-ᾶς!
Οὔτε ὁ θόρυβος τῶν ἀμαζῶν τῆς διερχο-
μένης ἐκεῖ ἀμαξιοῦ, οὔτε ὁ ὄξυς συριγ-
μὸς καὶ αἱ πυκναὶ τολύπαι τοῦ φευγαλέου
πέραν σιδηροδρόμου. οὔτε ἡ κραυγὴ τῆς
σάλπιγγος τοῦ παρακειμένου στρατῶνος
τῆς φρουρᾶς ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν του,
διεγείρει εἰς τὰ ἀθάνατα στήθη του τὴν
τάσιν καὶ τὴν δρεξίν πρὸς τὴν ζωὴν τῆς
σήμερον!...

Κοιμᾶται, κοιμᾶται ὁ γέρω-Φο-ν-ᾶς
μέσῳ τοῦ στενοῦ κύκλου τοῦ βραχέος προ-
μαχῶνός του, μέσῳ τοῦ βαυκαλιμοῦ τῶν

ΙΟΥΛΙΟΣ ΓΡΕΒΥ

(Ὁ ἀποθανὼν πρῶν πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας).

ΤΟ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΑΝΕΓΕΙΡΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΤΩΝ ΕΡΕΤΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ:— ΝΕΑΡΑ ΥΠΑΡΞΙΣ
(Ἀντίγραφον τῆς ἐν Λουξεμβούργῳ εἰκόνης τοῦ Σαπλέν).

προσφιλῶν ὀνείρων τοῦ παρελθόντος του, ὁμιλῶν ἀοράτως μὲ τὰς σκιὰς τῶν παλαιῶν φίλων του, κατὰ τὰς ὥρας ἐαρινὰς νύκτας, καθ' ἃς τὸ σεληνιαῖον φέγγος θάλαται ἐπὶ τῶν ἡμισυντετριμμένων λίθων του, ἐπὶ τοῦ διατρύπου χρώματος του ἐκ τῶν σφαιρῶν τοῦ ἐχθροῦ, ἐπὶ τῆς μελαίνης ψυχρᾶς ῥαχῆς του, ἐνατένιζον ἐπιμόνως πάντοτε πρὸς τὰς ἀντίπεραν κορυφὰς τοῦ Ἀρακύνθου, ὡσεὶ νὰ ἐπικαλεῖται ἐκεῖθεν ὁ γίγας τὴν παλαιὰν ἰσχὺ τῶν βουνῶν ἐκείνων, ἅτινα τοσάκις ἀντήχησαν ἐκ τοῦ βραδμοῦ τῶν ἰδίων σιδερωδῶν σπλάγχχνων του, ἀφοῦ ἡ λήθη τοῦ χρόνου, ἡ ζωὴ τῆς σήμερον τὸν ἀφῆκε πλεόν ἐκεῖ ἀφώνον, καὶ ἔρημον!

ΜΗΤΣΟΣ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΣ ΠΥΤΧΙΟΥΧΟΣ

Ὡς διόλου διαφορετικὰ φανταζόμεθα τὴν γυναῖκα· δὲν εἴμεθα ἐκ τῶν — ὀλίγων εὐτυχῶς — ὑποστηρίζοντων τὴν εἰς τὰς ἐπιστήμας ἐπίδοσιν τῶν γυναικῶν· οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦν νὰ ἐπιδειχθῶσιν ἐπὶ νεωτερισμῶ καὶ τόλμῃ ἰδεῶν.

Δὲν εἴμεθα ὅμως καὶ ἐκ τῶν — ὀλίγων εὐτυχῶς — ὑποστηρίζοντων τὸν ἐντελῆ ἀποκλεισμὸν τῶν γυναικῶν καὶ τὸν περιορισμὸν αὐτῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς οἰκίας· οἱ τοιοῦτοι προσπαθοῦν νὰ ἐπιδειχθῶσιν ἐπὶ τυφλῇ προσκολληθεί εἰς τὰ πατρία ἢ μᾶλλον εἰς τὰ προπάτρια.

Ἡ γυνὴ ἔμεινε γυνή· μνηστὴ, σύζυγος, μήτηρ. Ἐπιβάλλεται διὰ τῆς καρδίας καὶ οὐχὶ διὰ τοῦ πνεύματος· διὰ τῶν αἰσθημάτων καὶ οὐχὶ διὰ τῶν ἰδεῶν τῆς. Ποῖος λόγος σοφοῦ δύναται ν' ἀντιστή, δύναται ν' ἀντιπαλαίῃ πρὸς τὸ δάκρυ, πρὸς τὸ μερίδιμα, πρὸς τὸ βλέμμα ἐναρέτου γυναικός;

Μορφόνομεν τὴν γυναῖκα μορφόνοντες τὴν καρδίαν τῆς, λεπτύνοντες τὰ αἰσθηματά τῆς, διδάσκοντες αὐτὴν τὴν εὐταπάρνησιν, τὴν ἀφοσίωσιν. Καὶ ἰδοὺ ἡ σύζυγος. Μορφόνομεν τὴν γυναῖκα μορφόνοντες τὴν καρδίαν τῆς, ἐμπνέοντες αὐτῇ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν θρησκείαν, τὴν ἰδέαν τοῦ καθήκοντος, τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν ἐλλειψὶν παντὸς προσωπικοῦ ἐγγωισμοῦ· Καὶ ἰδοὺ ἡ μήτηρ.

Σύζυγος — μήτηρ· αὐτὸς εἶνε ὁ μέγας περιορισμὸς τῆς γυναικός, τοῦ ὁποίου εἶνε ἀσυγκρίτως κατωτέρα ἡ σοφία τῶν σοφῶν καὶ αἱ γνώσεις τῶν ἐπιστημόνων. Ἐπὶ τῆς συζύγου στηρίζεται ἡ κοινωνία, ἐπὶ τῆς μητρὸς ἡ ἀνθρωπότης.

Ἡ ἐπιστήμη εἶνε ζηλότυπος· ἀπαιτεῖ ἐντελῆ καὶ ἀποκλειστικὴν ἀφοσίωσιν· ἀδιαφορεῖ ἂν ὁλολύγῃ τὸ βρέφος, ἂν περιμένῃ ὁ μνηστὴρ ἢ ὁ σύζυγος, ἂν καίεται τὸ μαγευτικὸν ὁλόκληρον. Ἡ ἐπιστήμη βυθίζεται εἰς τὰς σκέψεις τῆς, εἰς τοὺς συλλογισμούς τῆς, εἰς τοὺς ὁρεῖτας τῆς. Πρὸ αὐτῆς σκορπίζονται, χάνονται, ἐξαφανίζονται ὅλοι ἐκεῖνοι αἱ λεπτολόγοι μέριμναι τῆς καλλαισθησίας, ἐφ' ἧς στηρίζεται ἡ χάρις τῆς γυναικός, οὐδ' εἶνε ἐπουσιώδης ἡ χάρις αὐτῇ· διὰ τῆς χάριτος καὶ μόνως καθίσταται συμπαθὴς ἡ

ξηρὰ αὐστηρότης τῆς ἀρετῆς. Πρὸ τῆς ἐπιστήμης ἐξαφανίζεται ἡ ἀδρὰ καὶ ἀδωὰ φιλαρέσκεια, ἥτις κατὰ τινὰ φιλόσοφον, ἀντικατέστησε τὸν κεστὸν τῆς Ἀφροδίτης.

Ἀφίνομεν κατὰ μέρος τὸ ζήτημα, ἂν αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις τῆς γυναικός (δὲν ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν ἐξερῶσεων) ἀντέχουσιν εἰς τὸ βάρος μιᾶς ἐπιστήμης· μέχρι σήμερον τοῦλάχιστον, ἐλάχιστα παραδείγματα γυναικῶν μᾶς βεβαίως περὶ τοῦ ἐναντίου, καὶ αὐταὶ ἐντὸς περιορισμένου κύκλου ἐπιστημονικῶν ἀξιώσεων.

Διὰ νὰ μορφωθῇ ὅμως ἡ καρδία τῆς γυναικός πρέπει τὸ πνεῦμα αὐτῆς ν' ἀπασχολῇ τὸ χρῶμα, ἡ γραμμὴ, ἡ ἁρμονία· ἡ ἁρμονία τῶν σκέψεων καὶ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν αἰσθημάτων· ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἁρμονία. Καὶ τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς ἀφοσίωσης ἀφ' ἑνός, δι' ὀρισμένης σπουδῆς ἀφ' ἑτέρου. Πρέπει νὰ εὐρεθῇ ἡ διδάσκαλος καὶ οὐχὶ ὁ διδάσκαλος τῆς γυναικός· πρέπει πέντε, δέκα, εἰκοσι γυναῖκες, ἐκλεκταὶ τῆς φύσεως, ν' ἀπαρνηθῶσι, νὰ στερνωθῶσιν ὅλων τῶν εὐγενῶν ἀπολαύσεων τοῦ γυναικείου προορισμοῦ, νὰ γίνωσι θύματα ὑπὲρ τῶν πολλῶν. Ἐγκολυόμενα αἱ ὀλίγαι αὐταὶ ὁλόκληρον τὴν ἐπιστήμην τῶν γραμμάτων καὶ συλλέγουσαι ἐξ αὐτῆς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ὅσον οἶον τε ἀνάπτυξιν καὶ εἰς τὸν προορισμὸν τῆς γυναικός, ν' ἀφιερῶσιν ὅλον τὸν βίον τῶν εἰς τὴν γυναικεῖαν μόρφωσιν.

Καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν ὀλίγων αὐτῶν γυναικῶν ἀρμόζει στέφανος δόξης.

Μία τοιαύτη ἐκλεκτὴ τῆς φύσεως, ἐν τοιοῦτῳ θύμῳ ὑπὲρ τῶν πολλῶν εἶνε καὶ ἡ ἐσχάτως περατώσασα ἐν Παρίσις τὰς φιλολογικὰς σπουδὰς τῆς δεσποινίς Σεβαστῆς Καλλισπέρης.

Φίλεργος, κοσμία, χρηστὴ, ἐνάρετος, ἡ δεσποινὶς Καλλισπέρη ἀποκομίζει ἀπὸ τὴν ἔξοχον Σορβόνν τῶν Παρισιῶν ἀπείρους φιλολογικὰς καὶ φιλοσοφικὰς γνώσεις, ἐφ' αἷς τὰ μᾶλλα εὐελπιστεῖ ἀπαδα ἡ γυναικεῖα ἑλληνικὴ παιδεία.

Π.

ΠΩΣ ΑΓΑΠΟΥΝ ΟΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΑΙ

Ἐκ τοῦ φιλοσοφικοῦ συγγράμματος τῆς Bloqueville «Τὸ Πρόσωπον τῆς Ψυχῆς» μεταφέρομεν ἀποσπάσματα τοῦ περὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ ἔρωτος τῶν καλλιτεχνῶν κεφαλαίου.

«Οἱ ἔρωτες τῶν ποιητῶν (λέγει) ἔχουσι τὴν χάριν τοῦ ῥυακός, ὅστις μορμύρει, τῆς αἵρας, ἥτις μᾶς φέρει τὸ μῦρον τῶν ἀνθέων,—ἀλλ' εἶνε σταθεροί;

«Τὰ μῦρα εἶνε λεπτά, ἀσύλληπτα ἐφήμερα· ὁ ἔρως τῶν καλλιτεχνῶν εἶνε μεθυστικὴ πνοή, ἐξερχομένη ἐκ τῆς ψυχῆς τῶν καὶ βαίνουσα δολίως εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικός ἵνα ἀνάψῃ ἐκεῖ τὸ πῦρ.

«Ὅ,τι οἱ καλλιτέχναι ζητοῦν ἐν τῷ ἔρωτι δὲν εἶνε τὸ ἀγαπώμενον πρόσωπον· εἶνε ἡ στιγμὴ, ἡ ποιητικὴ κατάστασις, ἡ ἐμπνευσις ἣν αἰσθάνονται πλῆθος τῆς γυναικός· εἶνε ἡ ἀνταύγεια τῶν ἀστέρων, εἶνε τὸ πεπλοιοῦδες καὶ πάλλευκον φῶς, τὸ ὁποῖον, ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τῆς

σελήνης, παρουσιάζει εἰς τὴν εὐπετῇ φαντασίαν τῶν ὡς αἰθεριὰν νύμφην τὴν ἐρωμένην. Παραφέρονται, παθαίνονται διὰ τὰ ὄνειρά των, διὰ τὰς ὀνειροπολήσεις των, καὶ οὐχὶ διὰ τὴν γυναῖκα, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἀπλοῦν ὄργανον. Δυστυχεῖς αἱ γυναῖκες, αἵτινες δὲν κατάρθωσαν νὰ τοὺς ἐννοήσουν, διότι ἡ ἐξέγερσις τοιοῦτου ὁνείρου εἶνε θλιβερά.

Οἱ καλλιτέχναι μένουσι πάντοτε παιδία καὶ διατηροῦσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀθῶν ἐκείνην σκληρότητα τῶν παιδιῶν. Ἰδιοτροπία τῶν τινές, αἵτινες φαίνονται παιδαριώδεις εἰς τὰ ὄντα τοῦ ψυχροῦ παρατηρητοῦ, δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο· παρὰ στιγμαὶ σχολῆς, στιγμαὶ ἀναπαύσεως τῶν θερμῶν ἐκείνων φύσεων, τὰς ὁποίας κουράζει ἡ συνεχὴς σκέψις.

Ὁ καλλιτέχνης μεταδίδει αἰσθητικῶς, ἀπὸ τοῦ ἀπολύτου ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἀποθάρρυνσιν καὶ ἀπογοήτευσιν. Ὁ καλλιτέχνης ἀπολαμβάνει μετὰ πάθους τὴν φύσιν, τὴν στιγμὴν ἀκριδῶς, καθ' ἣν αἰσθάνεται τὴν καρδίαν τοῦ πληγόμενου καὶ συρομένην ὡς κατάδικον.

Ἀνεμοὶ πυρὸς καὶ πάγον δέρονται διὰ τῶν πνευμάτων των, τὰ ὁποῖα ἐπισκέπτονται ταύτοχρόνως οἱ τροπικοὶ καὶ ἡ Σιβηρία.

Οἱ ποιηταί, φλεγόμενοι ὑπὸ τῆς ἰδίας τῶν ψυχῆς, ὑποφέρουσι δεινῶς, αἰσθάνοντο εἰς τὸ βάθος τῶν σπλάγχχνων των οἶονεῖ ἐν ἡφαίστειον ἑτοιμὸν νὰ χυθῇ εἰς ἐκκρήξεις. Δι' αὐτὸ ἀκριδῶς, διὰ τὸ μοιραῖον δῶρον, τὸ ὁποῖον κέκηνται, τοῦ νὰ ψάλλωσι τὰς ἐντυπώσεις τῆς καρδίας των, οὐδεμίαν ἀπόλαυσιν αἰσθάνονται.

Διὰ νὰ κορέσῃ τὴν δίψαν τῶν θερμῶν αὐτῶν ψυχῶν, τῶν ἐρωμένων τοῦ ἀδυνάτου, τί δύναται αἱ φιλία, τί δύναται αἱ λατρεῖαι; Ὁ κοινὸς βίος εἶνε ὑπεράνω τῶν δυνάμεων των καὶ βλέπομεν πολλάκις μίαν ἀκατάσχετον δύναμιν ἐξερχομένην τῶν παραφθῶν ἐγκεφάλων των, μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ταραξῶσι τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Οἱ ἀληθεῖς καλλιτέχναι, ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, συμμετέχουσι τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, διότι καὶ οὗτοι εἶνε δημιουργοί, φέροντες εἰς φῶς ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου των κόσμον ὁλόκληρον, καὶ ὄντα μὴ ὑπάρχοντα πρὶν ἢ ἡ σκέψις των τὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τοῦ μηδενός. Ἀλλ' ἂν οἱ καλλιτέχναι ἔχουσι τὴν τιμὴν νὰ συμμετέχωσι τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ, ἔχουσι συγχρόνως τὴν δυστυχίαν νὰ συμμετέχωσι καὶ τῆς φύσεως τῆς γυναικός. Ἐντεῦθεν προκύπτει ἡ ἀναμφισβήτητος δύναμις τῶν θελητῶν τῶν καλλιτεχνῶν τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ἀπασχολομένων εἰς πᾶν ὅ,τι διεγείρει τὴν φαντασίαν. Τῇ ἀληθείᾳ, θὰ ἔκαμναν πολὺ φρονιμα αἱ μνῆρες καὶ πρὸ πάντων οἱ σύζυγοι ν' ἀπομακρύνωσιν ἐκ τοῦ κύκλου τῶν στενῶν σχέσεων των τὰ ἐλαστικὰ αὐτὰ ὄντα. Καλὸν εἶνε νὰ καταστήσωσι γνωστὸν εἰς τὴν γυναῖκα, ὅτι οἱ καλλιτέχναι, πλάσμενοι μᾶλλον διὰ τὰ πάθη παρὰ διὰ τοὺς σεβαστοὺς ἔρωτας εἶνε ἀστατοί, καὶ ὅτι αἱ συμπάθειαι των περιστοίχονται ὑπὸ κινδύνων, φόδων καὶ ἀγωνιῶν.

(Ἐκ τῶν τῆς Bloqueville).